

Prof. Dr. Janos Eckmann'ın bu çalışması, bu oranın tespiti için ölçü olarak alınacak ciddi bir çalışmadır.

Kitabın nâşiri Prof. Dr. L. Ligeti'nin şahsında müteveffa Eckmann'ın bu değerli eserini vefatından beş yıl sonra neşreden Macar İlimler Akademisini kutlarken bu eserin ikinci cildi olarak Rylands nüshasının transkripsiyonlu metni ile Eckmann'ın *Nehcü'l-feradis* gibi henüz neşredilmemiş diğer eserlerini de bir an önce yayımlayarak ilim âlemine kazandırmalarını beklediğimizi belirtelim.

Osman F. Sertkaya

E. İ. FAZILOV, *Hodjendi, Latafat-nâme (Kniga o krasoto)*, Vedenie, Transkriptsiya, Teksta, Perevod, Glossariy, Grammatičeskiy Ukazetel', Taşkent-1976, 200 s. -Tiraj 1000-.

Seyf-i Saray'ın *Gülistan Tercümesi*, Horezmi'nin *Muhabbet-nâme*, Mahmûd'un *Nehcü'l-feradis* ve Kutb'un *Husrev ü Şirin* adlı eserlerinin «tarama» sözlüğü olan *Starouzbekskiy Yazık, Horezmiyskie Pamyatniki XIV Veka-Eski Üzbek Tili, XIV Asr Horazm Ednomaları*, (Tom I, Taşkent-1966, 650 s., Tom II, Taşkent-1971, 780 s.) adlı sözlüğü yanında *Fragmenti Neizvestnogo Starotyurkskogo Pamyatnika* (Taşkent-1970, 60 s. -Tiraj 350-), «Leksika «Kutadgu Bilig» v Drevnetyurkskom Slovar», *Sovetskaya Tyürkologiya*, Bakü-1970/4, s. 48-56, «Oguzkie Yazıki v trudañ vostocñih filologov XI-XVIII vv.», *Sovetskaya Tyürkologiya*, Bakü-1971/4, s. 83-97, «Ob izdaniyah i izdatelyah «Divana» Mahmuda Kaşgari», *Sovetskaya Tyürkologiya*, Bakü-1972/1, s. 140-149, «Zapisi na polyah rukopisi «Hosrov i Şirini» Kutba», *Narodı Azii i Afriki*, 2, (Moskova-1972, s. 153-155. Bu makalenin Türkçesi için bk. «Kutb'un «Hüsrev ü Şirin» yazmasında bulunan kayıtlar», *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, İst. 1975, s. 89-96 -10 levha ile-, «Un tekste inédit en Proto-Çağatay» *Turcica*, Revue d'études Turques, Tom IV, Paris-1974, s. 43-77, *Şarknıng Maşhur Filologları-Znamenitne Vostocñne Filologi* (Mahmud Koşgariy, Abu Hayyen, Djamoliddin Türkiy), Toşkent-1971, 80 s. -tiraj 6000-, «Zameçaniya o rukopisi i yazıke «Aıtuhfa», *Turcologica, K semidesyatiletıyu akademika A. N. Kononova*, Leningrad 1976, s. 334-341, gibi araştırma ve incelemeleri ile tanıdığımız genç Özbek bilgini Ergaş Fazılov'un son olarak Hocendi'nin *Letâfet-nâme*'sini yayınladığını görüyoruz.

İran şâiri Fahrüddin Gürgani'nin *Vis ü Râmin* adlı «Deh-nâme»sine Horezmînin yazdığı *Muhabbet-nâme* adlı Türkçe nazîre ile Türk edebiyatına gi-

ren «Deh-nâme» türünün *Muhabbet-nâme*'den sonraki örnekleri, Hocendî'nin *Letâfetnâme*'si, Yûsuf Emîri'nin *Deh-nâme*'si ve Seydî Ahmed Mirza'nın *Taaşuk-nâme*'si dir. Bu son üç örnek *Vîs ü Râmin* yerine Horezmi'nin *Muhabbet-nâme*'sine yazılan nazîrelerdir.

Hocendî'nin «Deh-nâme» tarzındaki eseri olan *Letâfet-nâme*'nin bugüne kadar biri Uygur harfli (Kabul nüshası: İstinsah tarihi H. 893/M. 10 Temmuz 1488); üçü de Arap harfli olmak üzere (Londra nüshası; BM, Or. 7914, 142b-157b, istinsah tarihi H. 914/M. 1509) İstanbul nüshaları: 1. nüsha, Ali Emîri Küt., Arabî 86, s. 180-194'ün haşiyesinde; 2. nüsha, Ali Emîri Kük., Manzum 1221, 27 s.) dört nüshası bilinmekte idi. Bilinen bu dört nüshadan Uygur harflisi esas alınmak üzere *Letâfet-nâme*'nin ilk ilmi neşri T. Gandjei tarafından yapılmıştı. (Bu konuda bk. Osman F. Sertkaya, *TDED*, XIX, s. 131-135).

Gandjei neşrinden sonra *Letâfet-nâme*'nin Arap harfli yeni bir nüshası bulunmuştur. E. Birnbaum'a ait olan bu nüsha bir mecmua içinde olup, mecmuada Lutffî'nin *Divân*'ı, Hocendî'nin *Letâfet-nâmesi* ve Seydî Ahmed Mirza'nın *Taaşuk-nâme*'sinin yeni nüshaları bulunmaktadır. Bu mecmuadaki *Letâfet-nâme* nüshası H. 847 Ramazanında (M. Aralık 1443-Ocak 1444) istinsah edilmiştir. Bk. Eleazar Birnbaum, *Journal of the American Oriental Society*, 93.2 (1973), s. 239-242).

Gandjei neşrinden sonra yapılan ikinci neşir Fazılov'un *Letâfet-nâme* neşridir.

Fazılov, *Letâfet-nâme* neşrinin Önsöz-giriş (s. 3-35) bölümünde, XI-XV. asır Orta-Asya edebî eserleri içerisinde *Letâfet-nâme*'nin mevkiini belirttikten sonra *Letâfet-nâme*'yi Horezmi'nin *Muhabbet-nâme*'si ile karşılaştırmaktadır. Hocendî'nin eseri hakkındaki daha önceki çalışmaları da s. 12-14'de, zikreden Fazılov, *Letâfet-nâme*'nin Fonetik (s. 14-17), Morfolojik (s. 17-30) ve Sintaktik (s. 3035) hususiyetlerini tesbit etmekte ve bu hususiyetleri devrin ve sahanın diğer eserlerindeki dil hususiyetleri ile karşılaştırarak devri ve sahası içinde *Letâfet-nâme*'nin dil değerini tespit etmektedir.

Letâfet-nâmedeki en enteresan gramer şekli muhakkak ki Kutb'un *Husrev ü Şirin* ve Seyf-i Sarayî'nin *Gülistan Tercümesi* ile Horezmi'nin *Muhabbet-nâme*'si gibi bir kısım Kıpçak sahası eserlerinde görülen *-sañg/-señg* şart ekinin *-sañgen/-señgen* şeklindeki genişlemiş şeklidir.

Letâfet-nâme'nin 313 beyitlik transkripsiyonu s. 36-59'da Rus harfleri ile verilmektedir. Fazılov, bu transkripsiyonda bilinen dört nüshadan (-Fazılov, E. Birnbaum'daki Arap harfli beşinci nüshayı görememiştir-) Uygur harflisini esas almış, Uygur harfli nüshada olmayan Arap harfli nüshaya ait beyitleri nüsha ise farklarında göstermiştir (s. 60-67).

s. 68-94 arasında transkripsiyonu verilen metnin tercümesi yapılmaktadır.

Sözlük bölümünde (s. 95-180), önce, kullanıldığı beyitler gösterilerek, eserde geçen kelimeler (s. 98-179), sonra da yer ve şahıs isimleri (s. 179-180) verilmektedir.

s. 183-198'de eserde kullanılan eklerin alfabetik sıralaması yapılmıştır.

Genç Özbek bilgini Ergaş Fazılov bu yayınında, Hocendî'nin eserini bize, edebî ve lisanî tetkiki, transkripsiyonu, tercümesi ve sözlüğü ile, derli-toplu bir şekilde sunmuştur.

Kendisinden sahanın diğer eserleri üzerinde de ciddi çalışmalar beklediğimiz Fazılov'u bu güzel neşrinden dolayı tebrik eder, çalışmalarının devamlı olmasını dileriz.

Osman F. Sertkaya